

Lieta C-484/20

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2020. gada 1. oktobris

Iesniedzējtiesa:

Oberlandesgericht München (Vācija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2020. gada 1. oktobris

Atbildētāja un apelācijas sūdzības iesniedzēja:

Vodafone Kabel Deutschland GmbH

Prasītāja un atbildētāja apelācijas tiesvedībā:

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband e. V.

[..]

LĒMUMS

Tiesvedībā

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband e. V., [Federālā patērētāju tiesību aizsardzības biroju apvienība], turpmāk tekstā – “*Verbraucherzentrale Bundesverband*” [..] Berlīne
– prasītāja un atbildētāja apelācijas tiesvedībā –

[..]

pret

Vodafone Kabel Deutschland GmbH, [..] Unterföhring [Unterföhring]
– atbildētāja un apelācijas sūdzības iesniedzēja –

[..] [orig. 2. lpp.]

29. *Zivilsenat des Oberlandesgerichts München* [Federālās zemes Augstākās tiesas Minhenē 29. civillietu senāts] [...] 2020. gada 1. oktobrī

nolēma:

I. Apturēt [...] tiesvedību.

II. Atbilstoši LESD 267. pantam par

- Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2015/2366 (2015. gada 25. novembris) par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū, ar ko groza Direktīvas 2002/65/EK, 2009/110/EK un 2013/36/ES un Regulu (ES) Nr. 1093/2010 un atceļ Direktīvu 2007/64/EK (turpmāk tekstā – Direktīva (ES) 2015/2366) 62. panta 4. punkta

interpretāciju Eiropas Savienības Tiesai tiek uzdots šāds jautājums prejudiciālā nolēmuma sniegšanai:

- vai Direktīvas (ES) 2015/2366 62. panta 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse, kas kā pārejas noteikumi attiecībā uz ilgstošām līgumsaistībām ar patērētājiem atbilstošajās transponējošajās valsts tiesību normās noteikto aizliegumu saņemt atlīdzību par maksājumu instrumentu un maksājumu pakalpojumu lietošanu pieļauj vienīgi tad, ja to pamatā esošās saistības ir radušās sākot ar 2018. gada 13. janvāri un nevis tad, ja to pamatā esošās saistības ir radušās pirms 2018. gada 13. janvāra, tomēr (nākamie) maksājumu darījumi ir veikti tikai sākot ar 2018. gada 13. janvāri? [oriģ. 3. lpp.]

Pamatojums:

Iesniedzējtiesā izskatāmais pušu strīds ir par to, vai atbildētāja kā kabeļizplatītāja un interneta pakalpojumu sniedzēja atbilstoši tās vispārējiem pārdošanas nosacījumiem ir tiesīga klientiem, kas paši veic maksājumu, noteikt tā saucamo fiksēto maksu € 2,50 par katru maksājumu, ja tie atbildētājam nav devuši tiešā debeta pilnvarojumu, bet gan paši veic maksājumus ar SEPA pārskaitījumu, ja vien to pamatā esošās saistības ir iedibinātas pirms tam, kad 2018. gada 13. janvārī valsts tiesību normās tika transponēta Direktīva (ES) 2015/2366, tomēr (nākamie) maksājumu darījumi bija veikti tikai pēc tam.

1. Atbilstošās tiesību normas

a. Savienības tiesības

Direktīvas (ES) 2015/2366 apsvērumos (izvilkumos) ir noteikts šādi:

(1) Pēdējos gados ir sasniegts ievērojams progress attiecībā uz mazummaksājumu integrāciju Savienībā, jo īpaši saistībā ar Savienības tiesību aktiem maksājumu jomā, jo īpaši ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2007/64/EK, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 924/2009, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/110/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 260/2012. Ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2011/83/ES vēl vairāk tika papildināts maksājumu pakalpojumu tiesiskais regulējums, nosakot konkrētus ierobežojumus mazumtirgotāju iespējai noteikt papildmaksu saviem klientiem par konkrēta maksāšanas līdzekļa izmantošanu.

(6) Būtu jāizstrādā jauni noteikumi, lai novērstu nepilnības regulējumā, vienlaikus nodrošinot lielāku juridisko skaidrību un tiesiskā regulējuma saskaņotu piemērošanu visā Savienībā. Esošajiem un jaunajiem tirgus dalībniekiem būtu jāgarantē līdzvērtīgi darbības apstākļi, atvieglojot jaunu maksāšanas līdzekļu piekļuvi plašākam tirgum un **[orig. 4. lpp.]** nodrošinot augsta līmeņa patērētāju aizsardzību šo maksājumu pakalpojumu izmantošanā visā Savienībā. Tam būtu jārada efektivitāte maksājumu sistēmā kopumā, un tādējādi būtu jārodas lielākai maksājumu pakalpojumu izvēlei un lielākai pārredzamībai, vienlaikus stiprinot patērētāju uzticēšanos saskaņotam maksājumu tirgum.

(66) Dažādas valstu prakses saistībā ar maksas noteikšanu par konkrēta maksājumu instrumenta izmantošanu ("papildmaksas") ir radījušas ārkārtīgu neviendabīgumu Savienības maksājumu tirgū un neskaidrību patērētājiem, sevišķi e-komercijas un pārrobežu apstākļos. Tirgotāji tajās dalībvalstīs, kur papildmaksas ir atļautas, piedāvā produktus un pakalpojumus dalībvalstīs, kur tā ir aizliegta, un pieprasa no patērētāja papildmaksu. Ir zināmi arī daudzi piemēri tam, kā tirgotāji no patērētājiem pieprasa papildmaksas, kas ir daudz lielākas par izmaksām, kuras tirgotājam radušās saistībā ar konkrēta maksājumu instrumenta izmantošanu. Tomēr pārlicinošs pamatojums papildmaksas noteikšanas prakses pārskatīšanai ir tāds, ka ar Regulu (ES) 2015/751 tiek paredzēti noteikumi par starpbanku komisijas maksām, ko piemēro kartēm piesaistītiem maksājumiem. Starpbanku komisijas maksas ir galvenais elements, kas veido tirgotāju maksas attiecībā uz kartēm un kartēm piesaistītiem maksājumiem. Papildmaksas noteikšana ir novirzīšanas prakse, ko tirgotāji dažkārt izmanto, lai kompensētu kartēm piesaistītu maksājumu papildu izmaksas. Regula (ES) 2015/751 uzliek ierobežojumu starpbanku komisijas maksām. Minētais ierobežojums tiks piemērots pirms aizlieguma, kas noteikts ar šo direktīvu. Tādēļ dalībvalstīm būtu jāapsver iespēja maksājumu saņēmējiem aizliegt pieprasīt maksas par maksājumu instrumentu lietošanu, attiecībā uz ko starpbanku komisijas maksas ir reglamentētas saskaņā ar Regulas (ES) 2015/751 II nodaļu.

(99) Ir jānodrošina, lai tiktu efektīvi piemēroti valstu tiesību aktu noteikumi, kas pieņemti, ievērojot šo direktīvu. Tādēļ būtu jāizstrādā attiecīgas procedūras, ar kuru palīdzību būs iespējams izskatīt sūdzības pret

maksājumu pakalpojumu sniedzējiem, kas nepilda šos noteikumus, un vajadzības gadījumā nodrošināt, lai tiek noteikti efektīvi, samērīgi un preventīvi sodi. [...] **[oriģ. 5. lpp.]**

Direktīvā (ES) 2015/2366 tostarp ir noteikts:

2. pants

Darbības joma

1. Šo direktīvu piemēro Savienībā sniegtiem maksājumu pakalpojumiem.
2. III un IV sadaļu piemēro maksājumu darījumiem dalībvalsts valūtā, ja maksātāja maksājumu pakalpojumu sniedzējs un maksājuma saņēmēja maksājumu pakalpojumu sniedzējs vai maksājumu darījumā iesaistītais vienīgais maksājumu pakalpojumu sniedzējs atrodas Savienībā.

4. pants

Definīcijas

Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas: [...]

- 9) “maksājuma saņēmējs” ir fiziska vai juridiska persona, kas ir maksājumu darījuma naudas līdzekļu iecerētais saņēmējs; [...]
- 14) “maksājumu instruments” ir jebkāda personalizēta ierīce un/vai procedūru kopums, par ko maksājumu pakalpojumu lietotājs un maksājumu pakalpojumu sniedzējs ir vienojušies un ko izmanto, lai iniciētu maksājuma uzdevumu[.]

62. pants

Piemērojamās maksas

4. Katrā ziņā dalībvalstis nodrošina, lai maksājuma saņēmējs nepieprasītu maksu par tādu maksājumu instrumentu izmantošanu, kuriem starpbanku komisijas maksas tiek reglamentētas saskaņā ar Regulas (ES) 2015/751 II nodaļu, un **[oriģ. 6. lpp.]** par tādiem maksājumu pakalpojumiem, uz kuriem attiecas Regula (ES) Nr. 260/2012.

107. pants

Pilnīga saskaņošana

1. Neskarot 2. pantu, 8. panta 3. punktu, 32. pantu, 38. panta 2. punktu, 42. panta 2. punktu, 55. panta 6. punktu, 57. panta 3. punktu, 58. panta 3. punktu, 61. panta 2. un 3. punktu, 62. panta 5. punktu, 63. panta

2. un 3. punktu, 74. panta 1. punkta otro daļu un 86. pantu, ciktāl šajā direktīvā ir saskaņoti noteikumi, dalībvalstis nepatur spēkā vai neievieš citus noteikumus kā vien tos, kas ir ietverti šajā direktīvā.

115. pants

Transponēšana

1. Līdz 2018. gada 13. janvārim dalībvalstis pieņem un publicē aktus, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības. Dalībvalstis nekavējoties dara Komisijai zināmus minēto aktu tekstus.
2. Dalībvalstis piemēro minētos aktus no 2018. gada 13. janvāra.

Regulā (ES) Nr. 260/2012 ir noteikts:

1. pants

Priekšmets un darbības joma

1. Šajā regulā izklāstīti noteikumi attiecībā uz euro denominētiem kredīta pārveduma un tiešā debeta maksājumu darījumiem Savienībā gadījumos, kad gan **[oriģ. 7. lpp.]** maksātāja maksājumu pakalpojumu sniedzējs, gan maksājuma saņēmēja maksājumu pakalpojumu sniedzējs atrodas Savienībā vai kad vienīgais maksājuma darījumā iesaistītais maksājumu pakalpojumu sniedzējs (MPS) atrodas Savienībā.

b. Valsts tiesības

Bürgerliches Gesetzbuch [Vācijas Civilkodeksa] 270.a pantā (ieviests ar 2017. gada 17. jūlija likumu [...] un stājies spēkā no 2018. gada 13. janvāra) ir noteikts:

Nav spēkā vienošanās, saskaņā ar kuru no parādnieka tiek iekasēta maksa par SEPA tiešā debeta pamatsistēmas, SEPA tiešā debeta sistēmas norēķiniem starp uzņēmumiem, SEPA pārskaitījuma vai maksājuma kartes lietošanu. Pirmais teikums attiecas vienīgi uz maksājumu karšu lietošanu maksājumu darījumos ar patērētājiem, ja attiecībā uz tiem ir piemērojama Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2015/751 (2015. gada 29. aprīlis) par starpbanku komisijas maksām, ko piemēro kartēm piesaistītiem maksājumu darījumiem (OV L 123, 19.05.2015., 1. lpp.), II nodaļa.

Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (Vācijas Civilkodeksa ievadlikuma) pārejas noteikumu 229. panta 45. punktā (pievienots ar 2017. gada 17. jūlija likumu [...] un stājies spēkā no 2018. gada 13. janvāra) ir noteikts:

- (1) Attiecībā uz līgumsaistībām, kuru priekšmets ir maksājumu darījumu veikšana un kuras ir noslēgtas sākot ar 2018. gada 13. janvāri, ir jāpiemēro tikai Vācijas Civilt kodekss un 248. pants redakcijā, kas ir spēkā no 2018. gada 13. janvāra.
- (2) Attiecībā uz līgumsaistībām, kuru priekšmets ir maksājumu darījumu veikšana un kuras ir noslēgtas pirms 2018. gada 13. janvāra, ir jāpiemēro Vācijas Civilt kodekss un 248. pants redakcijā, kas ir spēkā līdz 2018. gada 13. janvārim, ja vien 3. un 4. punktā nav noteikts citādi. **[oriģ. 8. lpp.]**
- (3) Ja saistībā ar līgumsaistībām otrā punkta izpratnē maksājumu darījumi bija veikti tikai sākot ar 2018. gada 13. janvāri, attiecībā uz šo maksājumu darījumu ir jāpiemēro tikai Vācijas Civilt kodekss un 248. pants redakcijā, kas ir spēkā no 2018. gada 13. janvāra.
- (4) Vācijas Civilt kodeksa 675.f panta 3. punkts redakcijā, kas ir spēkā sākot ar 2018. gada 13. janvāri, sākot ar šo dienu ir jāpiemēro attiecībā uz līgumsaistībām otrā punkta izpratnē.
- (5) Vācijas Civilt kodeksa 270.a pants ir jāpiemēro attiecībā uz visām līgumsaistībām, kas noslēgtas sākot ar 2018. gada 13. janvāri.

2. Pamatlietas apstākļi

- a. Prasītāja, patērētāju tiesību aizsardzības apvienība, kas atbilstoši Vācijas tiesību normām ir tiesīga celt prasību tiesā, pēc iepriekšēja brīdinājuma par atturēšanos no šādām darbībām, vērsas pret atbildētāju, kabeļizplatītāju un interneta pakalpojumu sniedzēju, par to, ka tā, veicot komercdarbību (izņemot attiecībā uz uzņēmējiem), izmanto vispārēju pārdošanas nosacījumu vai pakalpojumu līgumos par telekomunikāciju un kabeļtelevīzijas pakalpojumiem atsauces uz noteikumu, kas skan šādi: *“Fiksēta maksa klientiem, kas paši veic maksājumus: fiksēta maksa par katru maksājumu, kas veikts bez tiešā debeta € 2,50.”*

Kopš Vācijas tiesībās ar 2018. gada 13. janvāri ir transponēta Direktīva (ES) 2015/2366 atbildētāja savos līgumos nošķir esošos līgumus no jaunajiem līgumiem. Saskaņā ar esošajiem līgumiem, kas bija noslēgti pirms 2018. gada 13. janvāra, atbildētāja cenu un pakalpojumu aprakstā izmanto minēto noteikumu, kur kā izņēmums, piemēram, SEPA pārskaitījums netiek pieņemts. Atbilstošajā cenu lapā, kas attiecas uz jaunajiem līgumiem, kuri ir noslēgti sākot ar 2018. gada 13. janvāri, šis noteikums vairs nav ietverts.

Atbildētāja uzskata, ka tā ir tiesīga izmantot šo noteikumu esošajos līgumos, jo atbilstoši Vācijas Civilt kodeksa 270.a pantam aizliegums pieprasīt papildus maksu attiecoties tikai uz tādām ilgstošām līgumsaistībām, kas ir radušās sākot ar 2018. gada 13. janvāri. Tādējādi attiecībā uz esošajiem

līgumiem, kas noslēgti pirms šī datuma, tā esot tiesīga arī pēc šī datuma noteikt fiksētu maksu klientiem, kas paši veic maksājumus, **[oriģ. 9. lpp.]** jo viennozīmīgo Vācijas Civilkodeksa ievadlikuma pārejas noteikumu 229. panta 45. punkta 5. rindkopa attiecoties uz līgumsaistībām, kas radušās sākot ar 2018. gada 13. janvāri, tādēļ Vācijas Civilkodeksa 270.a pantu nevarot piemērot ar atpakaļejošu spēku arī tad, ja maksājumi ir notikuši sākot ar 2018. gada 13. janvāri.

Prasītāja turpretī uzskata, ka aizliegums pieprasīt papildus maksu sākot ar 2018. gada 13. janvāri attiecoties arī uz esošajiem līgumiem, kas noslēgti pirms 2018. gada 13. janvāra. Tā kā ar Direktīvas (ES) 2015/2366 62. panta 4. punktu sākot ar noteikto datumu esot gribēts radīt vienādus noteikumus iekšējā tirgū, Vācijas Civilkodeksa 270.a panta transponējošā norma esot jāpiemēro neatkarīgi no līguma darbības laika un tādējādi arī attiecībā uz ilgstošām līgumsaistībām, kas esot radušās pirms 2018. gada 13. janvāra. Vācijas Civilkodeksa ievadlikuma pārejas noteikumu 229. panta 45. punkta 5. rindkopa atbilstoši Vācijas Civilkodeksa ievadlikuma 229. panta 45. punkta 3. rindkopas tiesību izpratnei esot jāinterpretē tādējādi, ka attiecībā uz līgumiem, kas noslēgti pirms 2018. gada 13. janvāra tomēr ir jāpiemēro tiesību normas, kas esot spēkā sākot ar noteikto datumu, arī ja maksājumu darījumi esot veikti sākot ar 2018. gada 13. janvāri.

- b.** Iesniedzējtiesa sliecas uzskatīt, ka Vācijas Civilkodeksa 270.a pantā paredzētā valsts tiesību norma, kas transponē Direktīvas (ES) 2015/2366 62. panta 4. punktu, ir piemērojama arī tad, ja maksājumu pamatā esošās ilgstošās līgumsaistības ir noslēgtas pirms 2018. gada 13. janvāra, tomēr (nākamie) no tām izrietošie maksājumu darījumi bija veikti tikai sākot ar noteikto datumu, jo, piemēram, kā tas ir šajā gadījumā, maksa par kabeļtelevīzijas vai interneta pakalpojumiem ir jāveic periodiski, parasti ik mēnesi.

Iesniedzējtiesas ieskatā noteicošs ir fakts, ka Direktīvas (ES) 2015/2366 62. panta 4. punkts attiecas vienīgi uz maksājumu instrumentu un maksājumu pakalpojumu lietošanu, attiecībā uz kuriem tas pilnīgas saskaņošanas ceļā laikā pēc transponēšanas termiņa beigām 2018. gada 13. janvārī maksājuma saņēmējam nosaka aizliegumu pieprasīt papildus maksas. Direktīva turpretī nav attiecināma uz tādu līgumsaistību rašanos, kas ir pamatā šiem maksājumiem. **[oriģ. 10. lpp.]**

Tādēļ iesniedzējtiesa sliecas piemērot aizliegumu prasīt atlīdzību arī attiecībā uz esošajiem līgumiem, kas noslēgti pirms 2018. gada 13. janvāra, jo atbilstoši Direktīvas 6. apsvērumam maksājumu jomā ir jānodrošina tiesiskā regulējuma saskaņota piemērošana visā Savienībā, esošajiem un jaunajiem tirgus dalībniekiem jāgarantē līdzvērtīgi darbības apstākļi un jānodrošina augsta līmeņa patērētāju aizsardzība maksājumu pakalpojumu izmantošanā visā Savienībā. Saskaņā ar 66. apsvērumu, maksājumu saņēmējiem aizliedzot pieprasīt atlīdzību par noteiktu maksājumu

instrumentu lietošanu, ir jāsaskaņo dažādas valstu prakses saistībā ar maksas noteikšanu, kas ir radījušas ārkārtīgu neviendabīgumu Savienības maksājumu tirgū un neskaidrību patērētājiem. Šādas saskaņošanas iespēja Savienības mērogā varētu tikt apšaubīta, ja attiecībā uz ilgstošām līgumsaistībām arī nākotnē dalībvalstīs uz nenoteiktu laiku būtu pieļauts noteikt dažādas atlīdzības, jo atbilstoši valsts tiesību normām noteicošajam it kā ir jābūt brīdim, kad radušās līgumsaistības un nevis 2018. gada 13. janvārim, kad beidzās Direktīvas transponēšanas termiņš.

Iesniedzējtiesa uzskata, ka, pamatojoties uz Vācijas Civilkodeksa ievadlikuma pārejas noteikumu 229. panta 45. punkta 5. rindkopas formulējumu, kas attiecas vienīgi uz līgumsaistību rašanos, ir pamats apšaubīt iespēju visaptveroši izmantot aizliegumu pieprasīt papildus maksu par maksājumiem sākot ar 2018. gada 13. janvāri [...]. [Atbilstošajās publikācijās paustais viedoklis] **[orig. 11. lpp.]**

Uzdodot [...] prejudiciālu jautājumu, iesniedzējtiesa lūdz Tiesu sniegt Direktīvas (ES) 2015/2366 62. panta 4. punkta interpretāciju. Tas tādēļ, ka, ņemot vērā šīs tiesību normas jēgu, iesniedzējtiesas ieskatā tai ir jāpiešķir neierobežotas piemērošanas iespēja sākot ar 2018. gada 13. janvāri, tādējādi no šī brīža radot vienotu regulējumu attiecībā uz maksu noteikšanu Savienības maksājumu tirgus jomā neatkarīgi no jautājuma par to, kad radušās līgumsaistības[.]

[..]